

Suvremeni prehrambeni sustavi pred izazovima kulture sigurnosti hrane

SAŽETAK

Unatoč desetljećima razvoja regulatornog okvira, standardiziranih sustava upravljanja sigurnošću hrane i tehnološkog napretka, epidemije uzrokovane hranom, povlačenja proizvoda s tržišta i patvorenje hrane i dalje predstavljaju značajne javnozdravstvene i društvene izazove. Ovi učestali propusti sve češće otkrivaju ranjivosti sustava koje se ne mogu objasniti isključivo nedostacima u zakonodavstvu ili u formalnim mehanizmima kontrole. Umjesto toga, naglašavaju ključnu ulogu ljudskog ponašanja, organizacijske kulture, te interakcija društva i tehnologije unutar suvremenih, složenih lanaca poljoprivredno-prehrambene proizvodnje. Kultura sigurnosti hrane stoga se nametnula kao ključna odrednica uspješnosti sustava sigurnosti hrane, povezujući regulatorne okvire sa svakodnevnom praksom u prehrambenom sektoru. Iako sustavi utemeljeni na HACCP-u jasno definiraju postupke i odgovornosti, njihova je učinkovitost ograničena pri slaboj dosljednosti u ponašanju, te izostanku predanosti vodstva, komunikacije i dostupnosti resursa. Istraživanja pokazuju da se čak i dobro osmišljeni sustavi nedostatan nadziru ako nema usklađenosti na razini organizacije i pridržavanja propisanih postupaka, što uzrokuje odstupanje od sigurnosnih praksi. Suvremeni pristupi nadilaze modele temeljene na usklađenosti s propisima, te teže kulturnoj transformaciji, naglašavajući potrebu za uključivanjem vodstva, učinkovitom komunikacijom rizika, poticajnim okruženjem za učenje i intervencijama usmjerenim na promjenu ponašanja koje su temeljene na dokazima. Sve se više primjenjuju digitalni alati i sustavi praćenja u stvarnom vremenu koji podupiru ovu tranziciju jačanjem povratnih informacija, transparentnosti i prilagodljivog upravljanja rizicima unutar prehrambenih sustava. Jačanje kulture sigurnosti hrane stoga zahtijeva koordinirano djelovanje na više razina koje integrira upravljanje, tehnologiju i pristupe usmjerene na čovjeka. Takva je transformacija neophodna ne samo radi poboljšanja sigurnosti hrane, već i zbog zaštite javnog zdravlja, očuvanja povjerenja potrošača, te unaprjeđenja dugoročne otpornosti i održivosti suvremenih prehrambenih sustava.

Ključne riječi: sigurnost hrane; ljudski čimbenik; kultura sigurnosti hrane; ljudsko ponašanje; prehrambeni sustavi; dobre prakse